

Régi zene

A hatvanas évek közepétől egyre erőteljesebben bontakozott ki a barokk, sőt az azt megelőző korok zenéje iránti érdeklődés — jelentősen színezve hangversenyéletünket és rádió-televíziós műsorainkat. Az úgynevezett régizene-mozgalom terjedésével egész sor, addig kevésbé fontosnak tűnő kérdés merült fel szakemberekben és zenekedvelőkben. Előtérbe kerültek addig elhanyagolt hangszerek, elhanyagolt, másodrendűnek tartott zeneművek. Új fényben, új megvilágításban állott előttünk egész sor zeneszerző alkotóművészete. A keletkező új, kisebb-nagyobb együttesek tagjait a régi hangszer- és kottaanyag beszerzése, a művek hiteles megszólaltatása foglalkoztatta. A színvonalasabb együttesek által előadott művek lemezekben is forgalomba kerültek. A régi hangszeres zene hatására fokozódott a korábban már népszerű reneszánsz kóruskultúra iránti érdeklődés is.

Felfigyelt a jelenségre a

kotta- és zenei könyvkiadás, idevágó elméleti kérdések helyet kaptak a zenetudományban is, reagált rá a zenei könyvészet is. A közelmúltban jutott el hozzánk egy ilyen jellegű, szembevetően gazdag bibliográfiai számbavétel: az Állami Gorkij Könyvtár zeneműtárának állománya alapján Gyimes Ferenc által szerkesztett *Régi Zene*-kötetek.

Az első kötet (1984) az ókortól a reneszánszig, a második (1987) a barokk, a harmadik pedig (1989) a rokokógálans stílus/kor anyagát tartalmazza. Az egyes kötetek az illető kor zenéjéről szóló címek után a szóban forgó korszak nemzeti iskoláihoz tartozó zeneszerzőket veszik számba. Így lényegében (fejlődéstörténeti alapon) felsorakozik az angol, ausztriai, cseh, francia, holland, lengyel, magyar, morva, német, németalföldi, olasz, orosz, portugál, spanyol és ukrán zene. A címek felölelik az elméleti jellegű anyagot (könyveket, tanulmányokat), kottákat, lemezeket. Az egyes iskolákon belül ismét ábécé-rendben sorakoznak fel a zeneszerzők (a születés és elhalálozás éve

mellett mindig utalán található a Grove-lexikon VI. kiadására, illetőleg a Friedrich Blume szerkesztette német nagylexikonra (*Die Musik in Geschichte und Gegenwart*, 1949–1970). E három kötetben majdnem nyolcezer (!) cím sorakozik fel. Ehhez vegyük hozzá a feldolgozott források jegyzékét — további félezernyi könyvészeti adattal. Jellemző a szerkesztés széles körű és gyors tájékoztatására, hogy a névmutatóban más-más betűtípussal, szedéssel érkező a zeneszerzőkre (verzálal), az elméleti jellegű munkák íróira (ritkítással), valamint folyamatos írással az előadóművészekre, szerkesztőkre, közreadókra, összeállítókra való utalást. A könyvészeti anyag arányait két példával kísérlem meg érzékeltetni: Helmut Walcha, a jeles orgonaművész 90-nél több címével/művel. Johann Sebastian Bach pedig majdnem 1600 címmel van jelen. A kötetenként elhelyezett mutatókban előadók, gyűjtők, a kérdés irodalma, a megszólaltatott zenei anyag iránt érdeklődő pedagógus, szakember percekben belül tájékozódhat a

roppant gazdag állományjegyzékekben.

Gyimes Ferencnek nem ez az első jelentős könyvészeti munkája. Felénk nem ismerik — hiszen nem került könyvárusítási forgalomba — *Magyar nyelvű zenei könyvek a közművelődési könyvtárakban* című kötetét (1976), melynek majdnem 1400 címe 1867 és 1974 közti magyar zenei könyvkiadás alapvető munkáit veszi számba — a tudományos kutatást, illetőleg az informálódást nagy mértékben megkönnyítő-meggyorsító mutatókkal (különnyomatok, zenei tárgyú regények, sorozatok, kronológiai, kiadói szám, új könyvek konkordanciája és természetesen cím- és névmutató). Ugyanebben az évben tette közzé *A közművelődési könyvtárak zenei részlegei és a zeneoktatási intézmények könyvtárai* című adattárát. Ha nem tévedek, ugyancsak 1976-tól kezdve, fordító-munkatársak bevonásával negyed-évenként *Zenei szakirodalmi tájékoztatót* jelentet meg (szintén az Állami Gorkij Könyvtár kiadásában) amelyben „az országos társadalmi-tudományi tájékoztatás rendszerének egy részterületéről: a zenei élet-

ről — pontosabban: Kelet-Európa zenei életéről — vállalja időszakai jelleggel a rendszeres tájékoztatót“.

A *Régi zene* kötetei a Gorkij Könyvtár állományát tartalmazzák, de tágabb értelemben eligazítanak a régi zene elméleti és hangzó világában egyaránt. Örömmel fedeztünk fel bennünk hazai előadóművészeket is (pl. a Collegium Musicum tagjait: Agoston Andrást, Botár Katalint, Gavril Costeat, László Herbert Ilset, Aurel Marcot, vagy Emilia Petrescut), a zeneszerzők/zeneművek közül elsősorban Bakfark Bálintot, Girolamo Diruta *Il Transilvano*-ját, Palestrinának a Báthoriakat magasztaló motettáját, Dittersdorf néhány alkotását. Szerettük volna, ha a Gorkij Könyvtárba eljutottak volna további felvételek, lemezek Croner, Ostermayer, Reilich vagy Kájoní műveit népszerűsítve... Előadóművészeink bármikor pótolhatják ebbéli mulasztásunkat s a Gorkij Könyvtár, személy szerint Gyimes Ferenc minden bizomnyal szívesen fogad újabb adatokat.

BENKŐ ANDRÁS